

**Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki, Skarbu
Państwa i Prywatyzacji**

Warszawa, dnia 08 lutego 2011 r.

**Zarząd
Miejskiej Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.**

Ostrowiec Świętokrzyski

P/10/049
KGP-4101-07-05/2010

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 pkt 4 w związku z art. 5 ust. 2 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*¹ (dalej *ustawa o NIK*), Najwyższa Izba Kontroli² przeprowadziła w Miejskiej Energetyce Ciepłej Sp. z o.o. (dalej MEC Sp. z o.o. lub Spółka) kontrolę, w zakresie gromadzenia i utrzymywania zapasów paliw w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 30 września 2010 r.

W związku z ustaleniami przedstawionymi w protokole kontroli, podpisanym w dniu 28 grudnia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli – Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji, stosownie do art. 60 *ustawy o NIK*, przekazuje Zarządowi MEC Sp. z o.o. niniejsze *Wystąpienie*.

1. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z uchybieniami ocenia działania Miejskiej Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. dotyczące przestrzegania obowiązku utrzymywania zapasów paliw, wynikającego z art. 10 ust. 1 *ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne*³.

Spółka zapewniła w kontrolowanym okresie ciągłość dostaw ciepła do odbiorców, utrzymując zapasy węgla kamiennego (z wyłączeniem ok. 30 dni w styczniu i lutym 2009 r.), w ilości⁴ zgodnej z przepisem § 2 ust.1 pkt 1 lit. c *rozporządzenia Ministra Gospodarki*,

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji.

³ Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 ze zm.

⁴ Utrzymywane zapasy węgla odpowiadały co najmniej trzydziestodobowemu zużyciu.

*Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 lutego 2003 r. w sprawie zapasów paliw w przedsiębiorstwach energetycznych*⁵.

Spółka sprowadziła w 2009 r. do wytwarzania energii cieplnej ogółem [...] ton węgla. W okresie od 1 stycznia do 30 września 2010 r. zrealizowano dostawy ogółem [...] ton węgla, tj. o [...] ton mniej (29,2%) niż w tym samym okresie 2009 r. [...] ton).

Faktyczne zużycie tego paliwa wyniosło w 2009 r. [...] ton. W okresie od 1 stycznia do 30 września 2010 r. zużyto [...] tony, tj. o [...] ton więcej (2,5%) niż w tym samym okresie 2009 r. [...] ton). Zapasy węgla na koniec poszczególnych miesięcy 2009 r. wahały się od najniższego poziomu [...] ton w styczniu do najwyższego – [...] ton w listopadzie. Natomiast w okresie 3 kwartałów 2010 r. zapasy wg stanu na koniec miesiąca kształtowały się na poziomie od [...] ton w lipcu do [...] ton we wrześniu. Utrzymywane przez Spółkę w kontrolowanym okresie zapasy węgla kamiennego znacznie przekraczały minimalny poziom normatywny wymagany w powołanym wyżej *rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej*.

1.1. Wymagana wielkość obowiązkowych zapasów węgla utrzymywana była w 2009 r. (z wyjątkiem przełomu stycznia i lutego) oraz w okresie od 1 stycznia do 30 września 2010 r.

Spółka posiadała w 2009 r. zapasy paliw w postaci węgla kamiennego stanowiące 0,71 ilości wymaganej na koniec stycznia, a następnie w wysokości pomiędzy 1,26 (na koniec lutego) a 12,66 (na koniec września) razy większej od ilości normatywnej. W okresie od 1 stycznia do 30 września 2010 r. poziom zapasów tego nośnika energii przekraczał minimalną wymaganą ilość od 1,32 raza na koniec stycznia do 8,6 razy na koniec września.

Obowiązek utrzymania wymaganej ilości zapasów węgla nie był dochowany w ostatniej dekadzie stycznia oraz w trzech tygodniach lutego 2009 r. We wskazanym okresie zapasy paliw kształtowały się poniżej wielkości odpowiadającej co najmniej trzydziestodobowemu

⁵ Dz.U. Nr 39 poz. 338 ze zm.

⁶ Informacja wyłączona przez NIK na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.), w związku z art. 11 ust.4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.). Wyłączenia dokonano ze względu na ochronę interesu podmiotu gospodarczego – tajemnica przedsiębiorstwa.

⁷ J.w.

⁸ J.w.

⁹ J.w.

¹⁰ J.w.

¹¹ J.w.

¹² J.w.

¹³ J.w.

¹⁴ J.w.

¹⁵ J.w.

¹⁶ J.w.

¹⁷ J.w.

zużyciu. Na koniec stycznia rzeczywisty stan zgromadzonych zapasów węgla wynosił [...] ¹⁸ ton, natomiast wielkość wymagana [...] ¹⁹ ton. Niedobór wynosił zatem [...] ²⁰ ton, co stanowiło 29% normatywnego poziomu zapasów. W trzeciej dekadzie lutego 2009 r. obowiązujący zapas węgla został odbudowany i ukształtował się na poziomie [...] ²¹ ton, tj. był wyższy o [...] ²² ton (26,1%) od wielkości zapasów wymaganych ([...] ²³²⁴).

Wiceprezes Zarządu MEC Sp. z o.o. wyjaśnił ²⁵, że przyczyną zmniejszenia wielkości zapasów węgla były trudności z dostarczeniem go do miejsca składowania, spowodowane złymi warunkami atmosferycznymi ²⁶. Kontrola wykazała, że niedobory zapasów węgla nie miały negatywnego wpływu na utrzymanie ciągłości dostaw energii cieplnej dla odbiorców.

1.2. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na odstępstwa od wymogów formalnych wprowadzenia systemu sprawowania nadzoru nad warunkami utrzymywania zapasów paliwa (magazynowania węgla) w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa osób i składowania.

Przedsiębiorstwo ciepłownicze gromadziło i utrzymywało zapasy węgla kamiennego na własnym składowisku znajdującym się na terenie Spółki. Wprawdzie kontrola nie wykazała naruszenia wymogów w przedmiocie sposobu i warunków gromadzenia zapasów paliw, określonych w § 4 *rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 lutego 2003 r. w sprawie zapasów paliw w przedsiębiorstwach energetycznych*, lecz regulacje wewnętrzne w tym zakresie w postaci *Instrukcji* ²⁷ nie zostały wprowadzone do stosowania zgodnie z obowiązującymi procedurami regulaminowymi, dotyczącymi systemu wydawania w Spółce wewnętrznych aktów normatywnych ²⁸. Dokumenty wewnętrzne:

- *Instrukcja magazynowania węgla;*
- *Instrukcja postępowania przy ważeniu węgla na potrzeby rozliczania zużycia paliwa na poszczególnych kotłach w przypadku awarii wagi WMTP;*
- *Instrukcja postępowania przy ważeniu węgla na potrzeby rozliczania zużycia paliwa na poszczególnych kotłach;*
- *Instrukcja tarowania wagi*

¹⁸ J.w.

¹⁹ J.w.

²⁰ J.w.

²¹ J.w.

²² J.w.

²³ J.w.

²⁴ Zapas wymagany w lutym 2009 r. to 30-krotność średniego dobowego zużycia ustalonego na (j.w.) ton, pomnożona przez współczynnik wynoszący 1,0

²⁵ Wyjaśnienie Wiceprezesa Zarządu Miejskiej Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. z dnia 13 grudnia 2010 r.

²⁶ Węgiel dostarczany jest do miejsca składowania transportem samochodowym.

²⁷ Zgodnie z § 13 ust. 2 pkt 6 *Regulaminu organizacyjnego MEC Sp. z o.o.* – Instrukcje i wytyczne ustalane przez kierowników komórek organizacyjnych są wewnętrznymi aktami normatywnymi MEC Sp. z o.o.

²⁸ *Regulamin organizacyjny wraz z schematem organizacyjnym MEC Sp. z o.o.* został zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Spółki *Uchwałą Nr 13/2006* z dnia 1 czerwca 2006 r.

nie zostały wydane przez członka Zarządu MEC Sp. z o.o., co nie pozostawało w zgodzie z § 13 pkt 3 ww. *Regulaminu*. Zgodnie z cytowanym *Regulaminem organizacyjnym*: „Wewnętrzne akty normatywne regulujące zagadnienia dotyczące Spółki wydają członkowie Zarządu Spółki w oparciu o obowiązujące prawo za wyjątkiem uchwał podejmowanych przez Zarząd”.

Udzielone w tej sprawie wyjaśnienia²⁹ Wiceprezesa Zarządu MEC Sp. z o.o. nie podają powodów działania odmiennego niż wymagane ww. *Regulaminem*. Stwierdzono w nich, że: „(...) Instrukcje mają charakter dokumentów wewnętrznych Wydziału Ciepłowni, zostały opracowane i podpisane przez kierownika Wydziału. Zarząd nie brał udziału w procedurze tworzenia i zatwierdzania tych dokumentów (...)”.

2. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Spółki mające na celu zapewnienie dostaw węgla o odpowiednich standardach jakościowych oraz dostosowanie parametrów tego paliwa do eksploatowanych kotłów energetycznych.

W kontraktach z dostawcami MEC Sp. z o.o. umieszczała postanowienia umowne służące ochronie prawnej zamawiającego oraz dostarczaniu paliwa o odpowiednich parametrach jakościowych. Kontrakty przewidywały sankcje dla dostawców węgla za zaniżenie jego parametrów jakościowych³⁰ m.in. w postaci stosowania upustów cenowych, a w przypadkach rażącego niedochowania parametrów jakościowych, odmów przyjęcia dostaw paliwa przez zamawiającego. Podstawą określenia rzeczywistych, chemicznych parametrów jakościowych dostarczanego węgla były wyniki analiz przeprowadzonych głównie przez własne laboratorium przedsiębiorcy, a do badania próbek rozjemczych wykorzystywano laboratoria zewnętrzne.

3. Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag do zasad ewidencji i rozliczania kosztów ponoszonych na tworzenie i utrzymanie zapasów paliw.

Ewidencja i rozliczanie kosztów, w tym kosztów zakupu paliw do wytwarzania ciepła oraz gromadzenia i utrzymywania zapasów węgla, prowadzone były według zasad – polityki rachunkowości. W celu uproszczenia ewidencji księgowej, nie wydziela się z ceny miału węglowego kosztów transportu. Zwiększają one jego wartość magazynową. NIK akceptuje, przedstawione przez Wiceprezesa Zarządu MEC Sp. z o.o., uzasadnienie niewyodrębniania z kosztów ogólnych zakupu węgla pozycji związanych z utrzymaniem obowiązkowych zapasów paliw³¹, także kosztów ubezpieczeń majątkowych, kosztów podatków od

²⁹ Wyjaśnienie Wiceprezesa Zarządu Miejskiej Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. z dnia 9 grudnia 2010 r.

³⁰ Umowy określały katalog dziewięciu parametrów jakościowych węgla energetycznego, m.in. klasę węgla, wartość opałową węgla, zawartość wilgoci, maksymalną zawartość siarki, minimalną zawartość części lotnych itp.

³¹ Wyjaśnienie Wiceprezesa Zarządu MEC Sp. z o.o. z dnia 26 listopada 2010 r.

nieruchomości, kosztów usług bankowych itp. Z wyjaśnienia wynika, że nie mają one w Spółce istotnego wpływu na ogólny poziom tych kosztów z powodu ich niewystępowania lub występowania w niewielkiej skali.

Przychody ogółem MEC Sp. z o.o. w 2009 r. wynosiły [...] ³² tys. zł i były wyższe niż w 2008 r. ([...] ³³ tys. zł) o [...] ³⁴ tys. zł, tj. o 13,0%. Przychody ogółem w okresie od 1 stycznia do 30 września 2010 r. wynosiły [...] ³⁵ tys. zł i były wyższe niż w tym samym okresie 2009 r. ([...] ³⁶ tys. zł) o [...] ³⁷ tys. zł, tj. o 2,9%.

Koszty ogółem zakupu ³⁸ w 2009 r. miały węglowego wynosiły [...] ³⁹ tys. zł i były wyższe niż w 2008 r. ([...] ⁴⁰ tys. zł) o [...] ⁴¹ tys. zł, tj. o 49,8%. Koszty ogółem zakupu miały węglowego w okresie od 1 stycznia do 30 września 2010 r. wynosiły [...] ⁴² tys. zł ⁴³ i były niższe niż w tym samym okresie 2009 r. ([...] ⁴⁴ tys. zł) o [...] ⁴⁵ tys. zł, tj. o 32,3%. Zysk netto MEC Sp. z o.o. w 2009 r. wynosił [...] ⁴⁶ tys. zł i był niższy niż w 2008 r. ([...] ⁴⁷ tys. zł) o [...] ⁴⁸ tys. zł, tj. o 19,9%. Zysk netto w okresie od 1 stycznia do 30 września 2010 r. wynosił [...] ⁴⁹ tys. zł i był wyższy niż w tym samym okresie 2009 r. ([...] ⁵⁰ tys. zł) o [...] ⁵¹ tys. zł.

4. Najwyższa Izba Kontroli nie zgłasza uwag do wykonania przez MEC Sp. z o.o. obowiązku przedstawienia na żądanie Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki ⁵² informacji dotyczących realizacji zadań utrzymania zapasów paliw w celu zapewnienia utrzymania ciągłości dostaw ciepła do odbiorców. Informacje takie były przekazane dwukrotnie (na dzień 1 stycznia i 1 listopada 2010 r.) w terminie.

³² J.w.

³³ J.w.

³⁴ J.w.

³⁵ J.w.

³⁶ J.w.

³⁷ J.w.

³⁸ Z uwzględnieniem kosztów finansowych w kwocie 129,9 tys. zł.

³⁹ J.w.

⁴⁰ J.w.

⁴¹ J.w.

⁴² J.w.

⁴³ Na podstawie Zestawienia obrotów i sald konta 310 – 2 Materiały – opał: okres wrzesień 2010 r. z uwzględnieniem kosztów finansowych w kwocie 15,1 tys. zł.

⁴⁴ J.w.

⁴⁵ J.w.

⁴⁶ J.w.

⁴⁷ J.w.

⁴⁸ J.w.

⁴⁹ J.w.

⁵⁰ J.w.

⁵¹ J.w.

⁵² Na podstawie art. 28 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. *Prawo energetyczne*.

Biorąc pod uwagę powyższe oceny i uwagi, na podstawie art. 60 ust. 2 *ustawy o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli przedstawia wniosek o wprowadzenie w życie opracowanych *Instrukcji* związanych z utrzymywaniem zapasów paliw, zgodnie z obowiązującym w MEC Sp. z o.o. systemem wydawania aktów kierownictwa wewnętrznego.

Najwyższa Izba Kontroli – Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji, na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK*, zwraca się do Zarządu MEC Sp. z o.o. o nadesłanie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku oraz o podjętych działaniach lub o przyczynach niepodjęcia tych działań.

Stosownie do art. 61 ust. 1 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Zarządowi MEC Sp. z o.o. prawo zgłoszenia do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku, zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa, liczy się – stosownie do art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK* – od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie powyższych zastrzeżeń.

Dyrektor
Departamentu Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji

(-) Andrzej Otrębski